
Pratiti mlade u kršćanskom iskustvu Boga

Ako bi cilj navještaja vjere bio prijenos istina i moralnih zakona, onda bi sredstvo bilo katekizam i njegovo sustavno učenje. Ali ako je cilj omogućiti slobodan i odgovoran pristup kršćanskom iskustvu, pomoći životno otkriće Božjeg otajstva, onda je ključ kršćanskog naviještanja SUSRET, kao bitna stvarnost u osobnom praćenju.

1. OSOBNO PRAĆENJE

1.1. Žele li mladi doista biti praćeni?

Žele li doista mladi da ih prati odrasli vjernik? Mogu li odrasli pratiti u vjeri današnje adolescente i mlade? Odgovori na ova pitanja nisu jednostavni.

Ideološka konfuzija, osamljenost, nesigurnost pred budućnošću, što ih stvara visoko složeno i pluralističko društvo, provociraju u mladima stalno traženje emocionalnih uporišta koja bi dala oslonac njihovim krhkim osobnostima.

Traže odgovore. Traže učitelje, vođe, ljude s iskustvom koji otvaraju putove i pružaju sigurnost. A mi, jesmo li raspoloživi?

1.2. Koji je cilj ovog praćenja?

Pomoći mladima:

- u vedrom poznavanju i prihvaćanju sebe samih, svoje povijesti, svojih mogućnosti i svojih granica;
- u raščlanjivanju i produbljivanju svoga kršćanskog iskustva, osobito otkrivajući tko je i što znači Bog za njega;
- u raspoznavanju Božje volje;
- u ostvarenju projekta života, polazeći od iskustva crkvene zajednice.

U procesu odgovornog i radosnog izbora zvanja.

1.3. Kako shvatiti i ostvariti praćenje?

Osobno praćenje se shvaća kao pedagoški HOD pomoću kojega mladi čovjek, uz bezuvjetnu podršku i blizinu pratitelja, postupno ide putem postižući etape svoje ljudske zrelosti, personaliziranja vjere, zalaganja i opredjeljenja za zvanje.

Praćenje se ostvaruje u MEĐUOSOBNOM SUSRETU koji omogućuje iskustvo i usvajanje glavnih kršćanskih vrijednosti, s nakanom objedinjavanja osobe posredovanom kroz “kralježnicu”, tj. središnje iskustvo vjere u Boga.

1.4. Praćenje i zajednica

Praćenje je crkveno poslanje: mora se ostvariti uz pomoć grupe vjernika, u ime zajednice, redovito one kojoj pratitelj pripada.

Grupa djeluje kao kontrola kvalitete i mjesto provjere, pročišćava od svakog subjektivizma svoje religiozno iskustvo, oživljava osjećaj zajedništva svoje vjere, utvrđuje svoje zadaće, djeluje kao efikasna struktura, utvrđuje crkveno zajedništvo.

1.5. Pratitelj

Kao svjedok vjere i sredstvo Duha Svetoga mora imati:

- svijest poslanja
- stav istraživanja
- stav razumijevanja
- stav dijaloga
- stav obraćanja

Kao usmjeravatelj, prema C. Rogersu, mora imati:

- dosljednost
- bezuvjetno prihvaćanje
- empatiju.

Odrasli pratitelj mora biti: osoba prikladna, dosljedna, autentična, transparentna, "skladna u sebi samoj", sposobna shvatiti vlastite osjećaje i iskustvo koje doživljava u odnosu, koja ne živi u raskoraku između onoga što osjeća u dubini i onoga što percipira i govori. Osoba s empatičkim razumijevanjem sposobna prosuditi osjećaje koje doživljava mladi, izbjegavajući emotivnu identifikaciju s njim, nastojeći shvatiti njegov osobni svijet.

1.6. Bezuvjetno prihvaćanje mladih

Mladi su veoma osjetljivi u osobnom prepoznavanju. Zahtijevaju poštovanje, uvažavanje, slušanje, a osobito prihvaćanje. Bilo kakva pastoralna inicijativa mora poći od bezuvjetnog prihvaćanja mladih, koje izbjegava svaki kritički i vrijednosni sud. Mladi treba, u ambijentu navještaja vjere, živjeti iskustva *prihvaćanja i primanja* kako su to osjetili Zakej i carinik Levi od Isusa.

Bezuvjetno prihvaćanje sa strane pratitelja pokazuje se nezaobilaznim kako bi se omogućio onaj unutarnji prostor slobode i odgovornosti, nemira i traženja u kojem mladi može otvoriti svoje srce prisutnosti Božjeg otajstva. To bezuvjetno prihvaćanje olakšat će susret, u kojem osobno otkrivanje mladoga mora pronaći odgovor u povjerljivom prihvaćanju pratitelja.

1.7. Interpersonalni odnos i model razgovora

Možemo promatrati praćenje kao odnos pomaganja, u određenom smislu terapijski, ali se ne može poistovjetiti sa psihološkom terapijom. Datost vjere je nezamjenjiva: to je znak konačnog uporišta.

Rogersova “ne-direktivnost” “terapije usredotočene na klijenta” ima svoje granice. Robert R. Carkhuff predlaže eklektički model: odnos pomoći pomaže osobi posvijestiti “deficit” svoga ponašanja, i koristi sredstva terapija djelovanja kako bi odredio ciljeve koje treba postići i sustavne programe do kojih treba doći.

Model razgovora R. R. Carkhuffa veoma je prikladan za razvoj interpersonalnog odnosa koji podržava osobno praćenje.

Njegove četiri ključne točke su:

- **Prihvatiti:** posvetiti pozornost osobi.
- **Odgovoriti:** olakšati i potaknuti proces samoosvjescivanja subjekta odgovarajućim interventima.
- **Personalizirati:** suočiti subjekt s vlastitom odgovornošću za stanje koje je predmet razgovora.
- **Započeti:** odrediti cilj, predložiti zadaće, programirati i provjeravati plan rada, uz pomoć pratitelja.

1.8. Pratiti polazeći od života

Od života. Osobno praćenje ne može se postaviti ni kao umjetna oaza, ni kao nepropustljiva pregrada, nego kao interpersonalni odnos koji se razvija postajući siv ili svijetao u konkretnom životu svakog dana, u svakodnevnom realizmu.

Prema duhovnoj prosudbi. Daljnji cilj praćenja je duhovna prosudba, tj. raspoznati Božju volju u svom životu, prepoznati svoje motivacije, čežnje, želje, kako bi se osoba i njezina povijest razvijale u svjetlu Božje volje.

Nužnost osobne molitve. Osobna molitva stvara prikladno ozračje, nužnu raspoloživost da bi se moglo slijediti pokrete Duha.

Prema dozrijevanju zvanja. Prosudba mora voditi prema dozrijevanju zvanja. Ali taj će proces imati malo uspjeha ako ne počiva na čvrstom osloncu zalaganja.

Izbor zvanja, molitva i zalaganje idu ukorak. A točan instrument za hod ovim putem je “osobni projekt” života koji mladi treba postaviti sa svom slobodom, budući da je svjestan svoje vlastite stvarnosti i Božje prisutnosti u njegovu životu.

2. PRIJENOS SADRŽAJA VJERE

Pitanje sadržaja vjere je neizbježno: kršćanska vjera nije samo stav, kršćanska vjera podrazumijeva prihvaćanje određenog normativnog vjerovanja. Kriza socijalizacije vjere, sekularizacija, društveni i ideološki pluralizam uzrokuju u mladima religijsko neznanje, zbrku i relativizam te težnju sinkretizmu.

U analizi mladenačke religioznosti govori se o “papirnatom” kršćanstvu, o religioznoj razmrvljenosti, o individualističkim konstrukcijama religijskog universuma.

U prijenosu sadržaja vjere treba paziti na:

- Hijerarhiju istina. Olakšati mladima osobni pristup središtu vjere: iskusto neizmjernog Božjeg milosrđa, objavljenog u Isusu Kristu snagom Duha Svetoga.
- Nužnost komuniciranja iskustva vjere.
- vjerodostojno
 - prikladnim jezikom.

3. ODLUČUJUĆA ISKUSTVA U PRAĆENJU PREMA OSOBNOM ISKUSTVU BOGA

Ako se život javlja kao nešto površno, bez dubine, kako se zanimati za nešto što to nadilazi? Kako se zanimati za zadnji temelj stvarnosti?

Kako mladi shvaćaju život? Možemo li zaključiti da su izgubili smisao za otajstvo života? Kako se, uostalom, otvoriti, polazeći od njihovih korijena, otajstvu Transcendencije?

3.1. Otvoriti se iskustvu stvorenosti i ograničenosti

Kako otvoriti oči, pamet i srce stvarnosti koja nadilazi moje interese, moju osobu zatvorenu u komotnost, površnost, svakodnevnicu bez transcendentnog obzora? Suočavanje sa smrću obvezuje da budemo svjesni granica života i nemirnog iskustva konačnosti. ali unatoč tomu smrt nastavlja biti stvarnost praktično zabranjena u društvenom okružju.

U drugim vremenima i u drugim kulturama smrt je bila i ostala integrirana u svakodnevni život. Danas se postaje svjestan smrti samo kad pogodi nekog prijatelja ili bliskog člana obitelji. Mladi su navikli živjeti egzistenciju kao očevidnost. A smrt se javlja kao nepredviđeno iznenađenje koje stavlja u pitanje svakodnevni život i njegov smisao.

Smrt obvezuje na realizam: lijepo iskustvo života ima u sebi granicu koja se ne može prijeći. Pitanje smrti budi cijeli niz pitanja: što se događa s etičkim imperativima dostojanstva, slobode, pravde? Kako ih zahtijevati ako je velika većina ljudskih bića nestala u smrti koja za njih nije bila pravda, sloboda, dostojanstvo? Kako se boriti za budućnost ako postoji samo bezdan smrti? Na čemu temeljiti nadu? Što je moj život: puka slučajnost, neponovljiva jedinstvenost? Je li moguće ići dalje, vidjeti dalje od ovog tamnog, neprozirnog, neprobojnog? I u ljudskom biću se rađa konačno povjerenje da Biće neće biti progutano ništavilom.

3.2. Odgajati za osjećaj odgovornosti

Za mlade je kronološko vrijeme razbijeno na dva dijela: *vrijeme rada* ili *studija*, potpuno normativno, rutinirano i ovisno, i *vrijeme slavlja*, koje se živi kao

autentično vrijeme, jedino važno, slobodno od svake prisile i norme, karakteristično po traženju zadovoljstva u sebi samom.

Ako želimo da mladi ide putem prema autentičnom iskustvu Boga, mora moći prepoznati da postoje vrijednosti za koje se isplati zalagati i ograničiti slobodu, da se život mora živjeti ozbiljno, preuzimajući vlastitu odgovornost.

To znači znati "odgovoriti" drugima, prihvaćajući da ni podjela ni natjecanje ne mogu biti pokretači osobnih odnosa. Drugi treba prihvatiti, slušati. Njihova pitanja pogađaju našu savjest, obvezuju nas na priznavanje njihovih osoba kao vrijednosti koje nas vode etičkom zalaganju, koje se otvara putu prema transcenciji.

3.3. Motivirati intelektualno promišljanje i nužnost donošenja odluka

U mladima se opaža nepovjerenje pred teorijskim i intelektualnim, koje se shvaća kao oprečnost praktičnom, življenom, iskustvu.

U ambijentu u kojem se uzvisuje spontanost, intelektualno je odbačeno kao umjetno i daleko od stvarnog života, kao nešto strano sadašnjosti koja se intenzivno živi.

Pod utjecajem postmodernog mentaliteta mladi izražavaju antiintelektualistički stav: nisu razlozi ono što redovito podržava njihovo religiozno opredjeljenje, nego emocije probuđene nekim svjedočenjem izravnog života. Nepovjerenje pred promišljanjem vodi do poimanja iskustva Boga kao nešto emotivno i sentimentalno, bez čvrstoće i bez budućnosti.

Vjera u Boga ne može se prihvatiti na rubu inteligencije, bez razmišljanja o njezinoj mogućnosti, smislu, razlozima, sadržaju, o objavi i predaji, nužnosti Crkve...

Odgov volje je jedna od velikih zadaća u formiranju mladih. Ima stavova koji otežavaju donositi odluke na inteligentan i kritički, ali također odlučan način: jer se ne vidi jasno rješenje prijelaza od odlučivanja do djelovanja. Tako se pokazuje veoma teškim autentično iskustvo Boga, koje bi postalo središnje uvjerenje osobnosti, sposobno prosvjetliti i strukturirati čuvstvenu nutrinu, mentalni obzor i zadaću življenja.

Kako postići hrabrost da se donose odluke koje ozbiljno obvezuju? Treba znati izabrati stvari koje stvarno vrijede. Zato postoji pitanje suočavanja vrijednosti. Ali je li moguće takvo suočavanje, znajući za lakoću kojom se mijenja "polje igranja" i da se živi s hijerarhijom vrijednosti koje su teorijski međusobno nepomirljive?

Možda hod prema zrelom odlučivanju u ozračju velikog subjektivizma može mladima doći od otkrića vlastite nutrine, prateći ga u procesu upoznavanja i razumijevanja sebe, pomažući mu da postigne sposobnost projektirati sebe iznutra, iz svoje intimnosti, unutarne samoće u kojoj je moguće prihvatiti nužnost odlučivanja koje dosljedno objedinjuje vlastitu egzistenciju.

3.4. Voditi prema besplatnom zalaganju

O ovoj temi imamo solidno polazište: mladi su velikodušni ako znamo jasno postaviti tip zalaganja. Znamo da su osjetljivi za konkretna ljudska pitanja, za koja u spremni založiti se. Treba im pomoći da se oslobode centralizma svoga postmodernog lokalizma i otvore se širem obzoru.

Što ću dobiti za to? To je zavodljivo pitanje u mladenačkom ambijentu kad je u pitanju neko zalaganje. Često je ono što se traži psihološko zadovoljstvo, priznanje, samopoštovanje, protagonizam.

I tu moramo pomoći pročistiti nakanu kako bi se postiglo zadovoljstvo.

#Koji je razlog moga djelovanja? Lice drugoga pretvara se u simbol transcendencije. Obvezuje me da izađem iz sebe, kako bi otkrio temelj koji će podržati tu besplatnu ljubav, tu darovanu nadu daruje. Velikodušnost može pomoći mladima da razlikuje stvarnost koja se vidi od stvarnosti koja se naslućuje, koja je otajstvena, koja izmiče našoj kontroli i kojoj možemo pristupiti samo s pomoću religioznog iskustva.

Autentičnost vlastitog života, njegova dubina i njegovo otajstvo otkrivaju se kad ljudsko biće odluči decentralizirati se. Naše postojanje počinje stjecati vrijednost i smisao kad je sposobno stajati u osluškivanju drugoga, njegovih potreba i njegova zova u pomoć.

Izaci iz sebe put je pronalaska autentičnosti. Živjeti i poduzimati hod i izlazak prema drugima. I u tom hodu susrećemo zapreke, granice, imamo proturječna iskustva koja nas obvezuju tražiti druge putove.

Drugi i njegova patnja potiču nas da otvorimo oči i gledamo dalje. Adolescent i mladi u svojim svakodnevnim iskustvima raspoloživosti i altruizma, besplatnog služenja, sa živom osjetljivošću prema boli i nepravdi... uočavaju malo po malo svoje slabosti i granice, svoju stvarnost ograničenog stvorenja: drugi se pretvara u simbol, most prema mogućoj stvarnosti iz koje može proizaći svjetlo i smisao koji se tjeskobno traže.

3.5. Molitva kao vrhunac vjere

U molitvi se ostvaruje konačni dinamizam vjere. U bilo kakvoj okolnosti, u uspjehu ili neuspjehu, s riječima ili bez njih, u šutnji boli ili tišini razmatranja Otajstva, u molitvi se događa osobni susret s Bogom za kojim vjernik čezne.

Nije teško stvoriti ambijent u kojem se zajednička molitva dobro prihvaća. Ali treba priznati da se osobna molitva često razbija u moru raznovrsnih grebena, kao što je empirijski mentalitet, nesposobnost za samoću, traženje zadovoljstva, nedostatak smisla i slavljenje Otajstva, površno izražavanje čina vjere, slaba osjetljivost u otkrivanju molitve kao najizvrsnijeg mjesta za osobni susret s Bogom.

Prema sv. Tereziji od Isusa, "mentalna molitva nije ništa drugo (...) nego prijateljski razgovor, budući da često stojimo sami s onim za koga znamo da nas voli".

Molitva je povezana s ljubavlju. Tako je na dohvat svima: “Ali treba znati da sva zamišljanja po svojoj naravi nisu sposobna za to, ali sve duše su sposobne ljubiti.“

Ako je molitva konkretizacija ljubavi i prijateljstva, nužno je stalno tražiti vrijeme molitve, i istodobno, ono ih relativizira. Nužno je, jer ljubav i prijateljstvo nisu sposobni bez specifičnih trenutaka susreta, i istodobno ih relativizira, jer molitva shvaćena na taj način otvara se prema životu, koji se onda obraća u prostor iskustva ovog prijateljstva: ono što je vrijedno jest odnos među protagonistima te povijesti koja se uključuje u koordinate prostora i vremena.

Ako osobna molitva mladog ostane *nešto*, a ne postane odnos s *nekim*, banalizira se. Ona je osobni odnos s Ti koji odlučuje o smislu i vrijednosti i o kvaliteti osobne molitve.

Stoga je teško moliti ako ne postoji svijest vlastite nutrine, ako se ne otvori prostor intimnosti s Bogom, ako se ne zna ostati u samoći pred Otajstvom. Isto tako treba upozoriti da se ne treba tumačiti ljubav koja podržava molitvu u čisto emotivnom i sentimentalnom smislu.

Za sv. Tereziju od Isusa molitva je susret ljubavi u istini: to su vrata za upoznavanje Boga i sebe samoga. To je hod u istini: “jer od djetinjstva se predala molitvi – u kojoj Gospodin daje svjetlo za razumijevanje istine“.

Molitva je buđenje, otvaraju se oči o Božjoj stvarnosti i o otajstvu vlastitog srca. To jamči autentičnost molitve. Ali ono što je odlučujuće jest iskustvo Božje ljubavi: to je bitni element koji oblikuje kršćansku molitvu. Osjetiti se voljen od Boga: to je srce ovog osobnog odnosa, koji se događa u svakodnevnom životu u složenosti i dvoznačnosti i koji oblikuje, ako se mladi, u svojoj slobodi, prepusti vodstvu Duha.

3.6. Naučiti živjeti život kao smislen projekt

Kad govorimo o osobnom projektu, mora se odgovoriti na tri glavna pitanja: tko sam ja? Što želim, što mogu, što moram u životu? Kako to ostvariti?

Bitni ustroj svakog projekta počiva na poznavanju i prihvaćanju vlastite osobe, na cilju koji strukturira moju nutrinu i stavlja u napetost moju osobu i njezine mogućnosti, na brižnoj prosudbi koja će me voditi u postavljanju i ostvarenju tog projekta.

Sve to uključuje hijerarhiju vrijednosti sa središnjom vrijednosti koja strukturira osobnost iznutra, što mora biti ukorijenjeno u dubinu čuvstva tako da bude sposobno angažirati slobodu. Projekt nas mora staviti u središte, objediniti nas, odrediti naš identitet i konačni smisao našeg života. Kad uspijemo promatrati svu egzistenciju u svjetlu razuma i vrijednosti, kao izvora nadahnuća naših opredjeljenja i djelovanja, onda se objedinjuje život, znamo tko smo i što hoćemo, stvaramo temeljno opredjeljenje.

Projekt se mora raščlaniti u funkciji triju temeljnih vjernosti: vjernost samima sebi, prihvaćajući mogućnosti i ograničenja; vjernost vrijednosti koja daje dosljednost, smisao i puninu vlastitom postojanju; vjernost konkretnoj povijesnoj situaciji, ponajprije osobama s kojima nas je zapalo živjeti sudbinu.

Mladi strukturira svoje kršćansko iskustvo kad živi vjeru kao susret, kad postupno raste u molitvi koja preobražava njegov obzor i njegova mjerila, kad Isus i njegovo Kraljevstvo postanu projekt njegova života. To zahtijeva složen proces traganja, odricanja, prekida, prosudbe. Ali osobni projekt ne može biti rezultat perfekcionistačke i voluntarističke tjeskobe, niti nesvjesna posljedica narcističkog idealizma. Projekt mora biti zreo plod slobode koja se prepušta prosvjetljenju i vodstvu Božjeg Duha.

4. ZNAKOVI ISKUSTVA BOGA U OSOBI I ŽIVOTU MLADIH

Božja prisutnost u ljudskom srcu rađa jedinstvenu snagu unutarnje preobrazbe, oslobođenja, obraćenja, dozrijevanja. Ali Bog nije sredstvo, ni stroj, ni katalizator koji usporava ili ubrzava psihološke procese pojedinca. Bog rađa preobrazbeni mehanizam u izvornom odnosu slobode čovjeka i njegove ljubavi koja poštuje, podržava, usmjerava... ovu slobodu i njezine odluke. Iskustvo Boga koje se učvršćuje kao temeljno iskustvo, pokazuje znakove ove preobrazbene prisutnosti. To su plodovi Duha Svetoga što ih stvarnost pokazuje u svakodnevnom konkretnom životu mladih.

4.1. Stav zahvalnosti

Vjera koja se učvršćuje pomaže promatrati otajstvenu složenost života u svjetlu neizmjerne Božje nježnosti. A mladi se otvara zahvalan za njegovu prisutnost. I otkriva svoj život kao povijest ljubavi s kojom se osjeća duboko zahvalan. Danas zahvalnost nije u modi: djeca i adolescenti su odrasli u društvu "prava i obveza". Osjećaju da imaju pravo na sve, s pretjeranim zahtjevom "onoga što im se zabranjuje".

Rasti u zahvalnosti znak je osobne i vjerničke zrelosti.

4.2. Raste osjećaj odgovornosti

Iskustvo Boga, življeno kao temeljno iskustvo, pomaže otkriti da zahvalnost rađa osjećaj besplatnosti, kao odgovor koji se dragovoljno nudi drugima. Besplatnost je naravni plod zahvalnosti, koja diskretno nastoji vratiti drugima, Bogu, ono što je primila. Ali u sebi je zahtjevna: u mom se životu mora odraziti ova ljubav, koja od mene traži da budem odgovoran, da znam odgovoriti na potrebe onih koji traže smisao i nadu.

4.3. Napreduje u osobnom identitetu

Naći se s Bogom uključuje susret sa sobom, jer Bog se otkriva kao istina, kao svjetlo koje obasjava moju nutrinu i moje otajstvo. Religiozno iskustvo, stečeno s osobnim uvjerenjem, izvor je osobne identifikacije, psihološke jasnoće, dubinskog čuvstvenog strukturiranja.

U temeljnom iskustvu vjere mladi stječe ono nutarnje središte, onaj čvrsti temelj, ono konačno uporište koje strukturira njegovu osobnost i njegove želje, prema ljestvici vrijednosti nadahnutih na evanđelju. Tko je gospodar nad sobom nema straha da se daruje, povjeri, otvori, osjeti se članom grupe, a to uključuje granice i mogućnosti, ovisnost i velikodušnu autonomiju, sposobnost uvjeravanja, učenja poštivati, sposobnosti prihvatiti i biti prihvaćen.

4.4. Povećava sposobnost poštivanja i prihvaćanja drugih i drukčijih

Narcizam ambijenta utječe na adolescente i mlade ne samo da žive veoma usredotočeni na sebe i svoje interese, nego ih također vodi da druge instrumentaliziraju. "Ja" se smješta u središte svega i sve se analizira i prosuđuje na temelju moguće koristi koju mu može pribaviti.

Kad je vjera autentično temeljno iskustvo, ima neizmjernu snagu decentralizacije: obvezuje me da izađem iz svog skrovišta i otvorim se Otajstvu, promatranju Drugoga. Mladi koji dozrijeva u iskustvu Boga, povećava svoju sposobnost empatije, razumijevanja, susreta, dijaloga.

Put prema drugom vodi do poštivanja i prihvaćanja drukčijeg, do pluralizma, bogatstva drugih, njihove originalnosti. Taj je proces nespojiv s bilo kojim oblikom fundamentalizma, integralizma ili ksenofobije.

4.5. Dozrijeva u slobodi

Pred Otajstvom Boga, potpomognut bezuvjetnom ljubavlju koja ga oslobađa iznutra i koja ga čini odgovornim, mladi dozrijeva u svojoj slobodi, prepoznajući je kao sposobnost izbora i odlučivanja za dobro. Malo po malo ide od svog malog svijeta potreba, kojim dominira etika normi koje mu daju sigurnost, ali koje mu ne dopuštaju rasti u autonomiji, do etike vrijednosti koja od njega zahtijeva da nauči nadilaziti samog sebe, prosuđivati, odmjeravati svoje odluke na složen način.

Potpuno i zrelo preuzimanje slobode zadaća je za cijeli život. Ali autentično religiozno iskustvo je znak određenog stupnja unutarnje slobode, a istodobno je i put prema dozrijevanju u sebedarju onoga tko u svom životu znade nasljedovati Isusovu solidarnu i samilosnu slobodu.

4.6. Prepoznaje Boga kao otajstvo, kao Ti, u ljubavi i potrebi

Iskustvo vjere u svojoj početnoj fazi pokazuje autentičnost kad Bog, u religioznom iskustvu mladih, od predmeta potrebe i sredstva djetinjastih želja postaje Bog-Otajstvo koji izmiče njegovim rukama, koji izlazi iz njegovih okvira, koji mu otvara neočekivane putove.

Tada Bog nije “rješenje za sve“, nego konačni smisao stvarnosti. Nije dovoljno intelektualno znanje, jer povjerenje u Boga kao Otajstvo svjetla i nježnosti stvara duboke čuvstvene veze, usidrujući ovo religiozno iskustvo u najdublje slojeve osobe, čineći tako da Bog bude srce njegova srca.

Malo-pomalo prihvaća se da je vršiti Božju volju mnogo važnije i uspjelije nego opsesivna preokupacija da se ostvare vlastiti projekti i želje.

ZAKLJUČNA RAZMIŠLJANJA: PRAĆENJE NIJE...

1. Praćenje nije upravljanje

Ne pouzdavaj se u riječi! Prema Isusovu savjetu nikoga ne smijemo zvati *ocem*, *vođom*, ili *učiteljem*. Stoga se sve više probija pojam “pratitelj“. Važna zadaća, ali skromna i pomoćna (zamjenska). Ne upravljaj, niti zapovijedaj, niti stvaraj... Kršćanin je rođen od Duha i Duh ga vodi. Mi ne možemo predusresti, niti određivati ritam, a još manje zamijeniti Duha. Ne možemo misliti “ta znam već što moram činiti“, niti vjerovati da oni moraju raditi ono što mi držimo da je za njih dobro. Na žalost, još ima osoba koje, i uz najbolju volju, izdaju svoje poslanje i manipuliraju drugima.

2. Praćenje nije poučavanje

Praćene osobe mogu se naći u veoma različitim trenucima odgoja i kršćanskog života. Osoba koja ih prati mora pomoći njihov odgoj pomoću čitanja, tečaja ili više osobnim i izravnim kontaktom. Ima mnogo područja kršćanskog života za koja znamo što treba činiti, ali ne znamo kako treba to činiti. Gubimo se u praksi. Obilujemo sa *što*, ali nedostaju *kako*. To je mjesto igre pratitelja: mora biti kao dobar trener.

Pratiti nije poučavati ili obrazovati, nego jednostavno pratiti, biti uz bok osobe kako bi ona išla svojim putem i naučila sama ići svojim putem. Katkad se mora brinuti i o poučavanju i obrazovanju, ali kao o prolaznoj fazi i samo koliko je to nužno.

3. Praćenje nije pokretanje, niti utjecanje

Kad neka osoba dobro radi, praćenje neizbježno utječe na praćenu osobu. Njezin stav, prihvaćanje, osjećaj i razumijevanje, svjedočanstvo života koje prenosi, sigurno ostavljaju tragove. Jedini utjecaj svojstven pratitelju je onaj koji ostvaruje po svojoj prirodi, urođenošću, kontaktom. Utjecaj pratitelja ne proizlazi iz njegove namjere, nego iz istine i autentičnosti u vršenju njegove službe, koja je “kršćansko otajstvo“, a ne neka neutralna profesija.

Ne trebamo se brinuti kad neka osoba koju pratimo slijedi ritmom različitim od onoga za koji mislimo da mora držati, ili donosi odluke različite od onih koje mi donosimo, ili kad slijedi stil života ili preuzima zadaću koja nam se ne sviđa... Moramo biti odraz poštovanja koje Bog ima prema ljudskoj slobodi. Ostati u tom stavu je nešto što mnogo košta, i katkad pratitelj prolazi slična stanja (nikad identična!) koja prolazi i praćena osoba. Unatoč svemu, ovo bolno i teško poštivanje pomaže na veoma poseban način dozrijevanje praćene osobe.

4. Pastoralno praćenje nije neka “tehnika” ili “profesija”

Čuvajte se diletantizma (nestručnosti)! Ne smijemo očekivati da će nas neko božansko nadahnuće preobraziti i prosvjetliti kako bismo mogli razvijati svoju službu. Ništa ne može zamijeniti sve ono što smo utjelovili u život i kršćansko iskustvo. Svoj život vjere, prakticiranje molitve, svoj osobni stil kršćanskog života, svoje kršćansko zalaganje, moramo njegovati bez prestanka. Jer nismo “profesionalci” koji vrše svoju profesiju neovisno od života, nego skromni pratitelji nečega velikog i izvornog kao što je kršćanski život neke osobe.

I dalje ćemo biti krhki, molit ćemo iskreno u svakom *Oče naš* “otпусти nam duge naše”. Mnoge osobe kojima pružamo tu uslugu praćenja nadvisit će nas u mnogočemu u kršćanskom životu. Priznati to ponizno i iskreno bit će uvijek sastavni dio kvalitete našega praćenja.

5. Pratiti nije ostvarivati se, nego služiti

Ima pratitelja koji traže “klijente”.

Veoma su dobre stvari volja i odvažnost poduzeti služenje ovog tipa, to je duboka i ponizna radost. Ali nitko ne može sebi pripisati to poslanje na vlastitu inicijativu, kao da otvara svoju trgovinu... niti se opirati pod svaku cijenu, niti zavoditi na fin način...

Dobro služenje praćenja ne samo da čini dobro osobi koja prima tu pomoć, nego i onome tko ju daje. Pratitelj koji dobro obavlja svoj posao, istodobno “se ostvaruje”. Mogli bismo reći da dobar test napretka u ovoj pastoralnoj službi jest da pratitelj raste tijekom obavljanja svoje uloge.

6. Praćenje nije terapija

Duhovni život, napredovanje u životu vjere, ne odvija se na nekoj drugoj razini, izoliranoj od našeg psihičkog djelovanja, bez miješanja, kao da bi bili voda i ulje. Naprotiv, živimo vjeru i rastemo u vjeri na svoj ljudski način postojanja i sva naša osoba je uronjena u taj proces rasta.

Jedna je stvar pratiti osobu u njezinu rastu i hodu vjere, što uključuje psihološki život i razvoj, iako je taj razvoj prvi i središnji cilj; a druga je stvar, sasvim različita, ući u psihologiju osobe da joj se pomogne na putu psihološkog razvoja ili da nadvlada kakvu patologiju toga tipa.

Pa i kad pratitelj nije terapeut, uvijek je istinita Isusova riječ: “tvoja te vjera spasila“. To znači, vjerničko iskustvo dobro življeno, prema evanđelju (škola ljudskosti), ima na neki način učinke ozdravljenja.

7. Pratitelj nije monitor (opominjač)

Pratitelj nije monitor. Bili smo odgajatelji, prijatelji, animatori, drugovi... Poučavali smo, odgajali i mnogo naučili. I pretrpjeli. Ali “smo se zabavili“, često smo govorili kao monitori i animatori. Bilo je iskustvo odgoja, dinamičnog kršćanskog odgoja. Dobar korak prema praćenju, ali samo korak *prema*.

Vršiti službu osobne pomoći (postići duboko poznavanje osoba i naučiti prilagoditi im se), odgojno djelovati, poštivati osobni ritam, biti strpljiv, poznavati se i distancirati se od sebe, itd... Doživljeno zadovoljstvo što smo bili monitor pripremlilo nas je da budemo osobni pratitelji.

U ulozi monitora prevladavao je rad u poučavanju, komuniciranju spoznaja, prakticirala se metoda direktivnog tipa, pozornost je bila usmjerena prema grupi više nego prema pojedinim osobama, pedagogija je bila više interaktivna, svojstvena pomoći koja se daje i prima u zajedničkom hodu grupe.

U praćenju moramo više naglasiti personalizirajuću dimenziju, sa svom pozornošću prema razlikama (nismo klonovi) i primijeniti praktičnu pedagogiju vjere. Mnogo više slušati nego govoriti, dati prednost individualnom radu sa svakim, biti veoma pozorni prema različitim osobnim stanjima i različitim procesima rasta... I uvijek htjeti dobro, htjeti veoma dobro, besplatno.

I velika strpljivost: znati nadati se, ne pretjecati vrijeme, ne prengaliti osobne procese...

8. Ne izigravati “spasitelje”

Biti pratitelj velika je transcendentna zadaća, iako je jednostavna i skromna. Ali samo Bog spašava! A Bog ima mnogo putova da se približi ljudima i pomogne im. Ako je istina da je praćenje jedan način življenja vjere, kršćanskog bratstva (a to je uzvišeno), također je istina da ima vrijednost (pratiti kršćanski život) samo ako se promatra kao sredstvo Božjeg djelovanja. To je veoma skromno služenje, a zahtijeva veliku poniznost i jednostavnost. Ne smijemo zaboraviti da smo “beskorisne sluge, učinili smo što smo morali učiniti“, i ništa više.

U mjeri u kojoj napredujemo kao pratitelji i ljudi nam se obraćaju i traže pomoć, u mjeri u kojoj smo poznati i cijenjeni, reći će “kako to dobro činiš!“ Tada, ne treba negirati obavljeni posao, nego samo vjernički priznati da Bog nastavlja djelovati preko nas, kao i preko drugih ljudi, za djelo spasenja. Katkada, među kršćanima, punim dobre volje koja vodi do priznanja i zahvalnosti, ide se do precjenjivanja i čak mitiziranja osoba. Treba izbjegavati upadanje u zamku da ljudi vjeruju u nas. Doista, samo Bog je onaj koji spašava, ne smijemo se u životu praviti spasitelji!

9. Pratiti nije “stalno činiti isto”

Ne postoji samo jedan oblik praćenja. Ima niz različitih stanja u osobama, a etape kršćanskog života su veoma različite. Moramo pratiti grupu, a na još individualniji način osobe. Praktično svi su prošli početne etape kršćanskog života u kojima su imali neko praćenje.

Tijekom našeg formiranja kao animatori stekli smo složenije i praktičnije znanje temeljnih vidova kršćanskog života: zalaganje, molitva, evanđeoski stil života, ustrajnost u životu grupe ili zajednice... Rasli smo se u interioriziranju i personaliziranju svoga kršćanskog života. To znači, dosta smo naučili da se prepustimo vodstvu vlastitog načina postojanja i osobnim poticajima Duha.

Moramo surađivati s Duhom. Naša uloga nije uloga savjetnika koji daje savjete i rješenja, nego uloga osobe koja unosi svjetlo da bi svatko mogao otkriti vlastiti put ili ispraviti vlastite pogriješke, ponuditi informacije ili elemente da svatko zna kako može napredovati, pokazati putove koji pomažu da se donesu odluke utemeljene na evanđelju, ali potpuno osobne i slobodne, dati podršku da svatko napreduje u umijeću sjedinjenja duboke nutrine s društvenim zalaganjem. Možda moramo tražiti pomoć i suočiti se s drugim osobama.

Praćenje nije uvijek isto i ne traži iste stvari (istu pedagogiju, isti tip, isti ritam). Jedna je stvar praćenje tipa “savjetovanja“, na početku; druga je sasvim različita stvar praćenje da bi se život vjere živio na više personaliziran, slobodan, odrastao način; a druga opet pomoć kao prigoda življenja osobnog iskustva Boga u samoći, za produblјivanje izbora vjere.

Treba izbjegavati da tijekom godina s praćenim osobama reproduciramo isti stil praćenja, bez suradnje da se osoba uputi prema osobnijem i kreativnijem životu vjere. Ne smijemo negirati da u mjeri u kojoj praćena osoba napreduje u svom životu vjere, da se sama narav praćenja mora mijenjati i napredovati, a ne samo tip smjernica i savjeta. Govorimo o etapama, ali postoje tolike etape, kao što postoje tolike osobe i toliki procesi. Pazimo da ne zaostajemo u načinu praćenja osoba.

10. Umijeće praćenja nikad se ne može potpuno naučiti

U mjeri u kojoj stječemo više iskustva osjećamo se sigurnijima. Ali nikada potpuno sigurni. Kad je pred nama neka osoba koja nam povjerava nešto važno o svom životu, a ne uspijevamo to jasno vidjeti, mučimo se da se stavimo u njezinu perspektivu i ostajemo zbunjeni, zahvalimo Gospodinu za taj trenutak. To je trenutak u kojem se objavljuje duboka stvarnost našeg praćenja: iako stalno napredujemo u iskustvu i umijeću praćenja, prakticiramo umijeće koje se nikad ne može potpuno naučiti.

Sumnje i strahovi jesu simptomi, između ostalih, te stvarnosti: nalazimo se uvijek u stanju naukovanja, ali podređeni Duhu koji ima svu inicijativu i puše

gdje hoće i kamo hoće. Nesigurnosti i pogrješke jesu izraz te uvjetovanosti sluzitelja i suradnika jedne povijesti kojoj ne samo da nismo gospodari, nego ni apsolutni poznavatelji otajstva koje ona sadrži.

Makar smo godinama u službi i prakticiramo praćenje moramo uvijek imati stav radikalne skromnosti i ovisnosti o Duhu, jer nikada ne ćemo biti savršeni učitelji, nikada bez sumnji i pogrješaka. Stoga ne smijemo nikada prestati učiti. Jasno je, dakle, da feed back ili provjera prakse praćenja mora uvijek ići usporedo s nama i nikad ne smijemo prestati hraniti se čitanjem novih publikacija i provjeravati sami sebe uspoređujući se s drugim osobama i iskustvima.

Molitva mora biti uvijek neprekidna praksa sjedinjena s radom praćenja: staviti pred Gospodina osobe koje pratimo s njihovim konkretnim stanjem kako bismo ih gledali Božjim očima i prepustili se Božjem vodstvu u praćenju. On, Dobri pastir, savršeni je pratitelj.

Svatko od nas je pripremljen na pozitivan način za prakticiranje ove pastoralne službe: osobno iskustvo kršćanskog života, prakticiranje nekih temeljnih odgojnih oblika praćenja, studij, praktične vježbe... Eto, na putu smo i s dobrim ritmom, a tu imamo uza se pokazatelje kako bismo predusreli rizike, važno je da ostanemo na putu...

Lijep znak napretka praćenja jest da i mi sami imamo korist za svoj kršćanski život. Bit će to radost, ponizna doduše, ali u konačnici prava radost.